

MILJØRETTET HELSEVERN IKS

Interkommunalt selskap for
Gjøvik, Vestre Toten, Østre Toten, Nordre Land, Søndre Land, Gran og Lunner

Miljørettet helsevern er en lovpålagt tjeneste i henhold til lov om folkehelsearbeid, kapittel 3, Miljørettet helsevern. Kommunens ansvar for folkehelse er hjemlet i kapittel 2 i folkehelseloven.

Miljørettet helsevern IKS vurderer forhold som kan medføre helsefare eller helsemessig ulempe utover det som normalt kan aksepteres fra en eller flere miljøfaktorer. Utgangspunkt for vurderingene er lover og forskrifter gitt etter helselovgivningen.

ÅRSRAPPORT 2021

Postadresse

Miljørettet helsevern IKS
C/O Mustad Næringspark
Postboks 41
2801 GJØVIK

Telefon

+47 61 13 42 90

E-post

post@mrhv.no

Hjemmeside

<http://mrhv.no>

Foretaksregisteret

976 112 555

Innhold

1.0 Sammendrag	3
2.0 Presentasjon av organisasjonen	4
2.1 Driftsform	4
2.2 Fordeling mellom kommunene	4
2.3 Ansatte	5
2.4 Faglig samarbeid.....	6
3.0 Arbeidsoppgaver/regelverk.....	6
3.1 Arbeidsoppgaver	6
3.2 Lover og forskrifter	7
3.3 Underlagsdokumenter	7
3.4 Målinger og prøveuttak.....	8
4.0 Oversikt/gjennomgang av utførte arbeidsoppgaver	8
4.1 Koronapandemien	8
4.2 Skoler og barnehager	9
4.3 Andre arbeidsoppgaver	10
4.3.1 Asylmottak.....	10
4.3.2 Legionella.....	11
4.3.3 Badeanlegg og lignende	11
4.3.4 Badevanns- / vassdragsovervåkning	11
4.3.5 Salongvirksomheter (tatovører, frisører, hudpleie, fotpleie, solarier m.m.)	11
4.3.6 Radon.....	12
4.3.7 Drikkevann.....	12
4.3.8 Inneklima	12
4.3.9 Tilsynsprosjekt utleieboliger.....	12
4.3.10 Støy og luftforurensing (lukt)	12
4.3.11 Slam/gjødsel	13
4.3.12 Skadedyr	13
4.4 Helse i plan	13
4.5 Samarbeid.....	13
4.5.1 Samarbeid med Mattilsynet	13
4.5.2 Folkehelseoversiktsgruppe.....	13
4.5.3 Kurs og faglige nettverk.....	13
5.0 Informasjon til eierkommunene.....	14

1.0 Sammendrag

Miljørettet helsevern IKS (MRHV IKS) hadde fem årsverk fordelt på seks ansatte og en prosjektstilling for utvidet tilsyn med covid-19 i 2021. Det interkommunale selskapet utfører oppgaver innen miljørettet helsevern og folkehelse i Gjøvik, Østre og Vestre Toten, Nordre og Søndre Land, Gran og Lunner kommune. Virksomheten har lokaler i Mustad Næringspark på Gjøvik.

Selskapet er underlagt lokal politisk styring med representantskap og styre. Regnskap, lønnsutbetalinger osv. gjøres av økonomiseksjonen i Gjøvik kommune. Netto driftsutgifter fordeles mellom deltakerkommunene etter innbyggertall, og driftsbudsjettet for 2021 hadde en nettoramme på kr.5 321 000, med en innsparing på 3 % fra 2020 (etter anmodning fra kommunedirektørene/ rådmennene i Gjøvikregionen).

Miljørettet helsevern IKS utfører lovpålagte oppgaver som tilsyn, rådgivning og løpende saksbehandling etter folkehelseloven, smittevernloven og strålevernloven med tilhørende forskrifter.

Kommuneoverlegene har faglige ansvaret og vedtaksmyndigheten etter regelverket. Det er regelmessige møter med kommuneoverlegene i Fagrådet for miljørettet helsevern, og kommuneoverlegene har interkommunal stedfortrederavtale. Det har i tillegg vært faste møter med kommuneoverlegene i Gjøvik og S. Land/ V. Toten for å ivareta den samfunnsmedisinske kompetansen i selskapet.

Fagrådet har gjort en vurdering av hvor den smittevernforebyggende innsatsen i prosjektstilling covid-19 skulle rettes, og oppfølging av innreiseregler ift. karantene og testing har vært spesielt prioritert, sammen med tilsynsrunder på serveringssteder, campingplasser, treningsentre m.m. Miljørettet helsevern og kommuneoverlegene skulle ikke «godkjenne» aktiviteter og smitteverntiltak. Ansvarlig skulle sørge for at smittevernreglene ble fulgt, og det har vært behov for støtte, råd og veiledning her. Det ble gjort vurderinger av aktiviteter og virksomheter som ikke var konkret beskrevet i helsemyndighetenes retningslinjer i fagrådet.

Miljørettet helsevern skal ha oversikt over miljøforhold som har betydning for helsen, oversikt over helsetilstanden i kommunen samt ivareta helseaspektet i planlegging. Samarbeid med andre etater er viktig for å ivareta oppgavene, som prioriteres etter risiko, henvendelser og klager. Tilsyn og råd/veiledning rettet mot barnehager og skoler vil ha fokus framover.

Oppfølging av skoler og barnehager har også vært prioritert i 2021, med smitteverntilsyn i skoler i Gjøvik, V. Toten og S. Land, samt omfattende gjennomgang av barnehager i Lunner og oppfølging i N. Land, i tillegg til saksbehandling av henvendelser vedr. endringer og godkjenning. På slutten av året var det med asylmottak i Østre Toten.

Basseng- og badeanlegg følges opp jevnlig. Det er foretatt prøveuttak ved de mest brukte badeplassene i løpet av sommeren. Badeanlegg og badeplasser har jevnt over god vannkvalitet. Det er også gitt råd og veiledning om forebygging av legionella og vannkvalitet i private brønner, og andre henvendelser vedrørende hygieniske forhold. Der gjennomført tilsyn med alle tatovører.

Ellers har det vært henvendelser vedrørende skadedyr, støy, drikkevann, samt fokus på helse i plan, bl.a. ifm. uttalelser til reguleringsplaner og andre planer.

I regi av Miljørettet helsevern IKS er det en tverrfaglig koordineringsgruppe for arbeid med folkehelseoversikter og utveksling av erfaringer. Miljørettet helsevern foretar den årlige oppdateringen av statistikkgrunnlaget for folkehelseoversiktene i kommunene.

Det ble gjennomført presentasjoner av Miljørettet helsevern for kommunestyrene i Gran og Nordre Land kommune i 2021. Miljørettet helsevern IKS har gjennom året vært nevnt i media i saker som angår tilsyn med covid-19, badevannskvalitet m.m.

2.0 Presentasjon av organisasjonen

2.1 Driftsform

Miljørettet helsevern IKS er et interkommunalt selskap som utfører tilsyn og forvaltningsoppgaver i forbindelse med forebyggende helsearbeid etter folkehelseoven, smittevernloven, tobakksskadeloven og strålevernloven med tilhørende forskrifter.

Selskapet har lokaler i Mustad Næringspark AS (inngikk ti års leiekontrakt 01.12.20 med O. Mustad og Søn Eiendom AS om leie av lokaler (161 m²) i bygg 114, gnr. 66 bnr. 14.)

Selskapet driftes iht. lov om interkommunale selskaper. Selskapet er underlagt lokal politisk styring via et eget representantskap og styre. Selskapet er registrert i Brønnøysundregistrene med organisasjonsnummer 976 112 555. Lunner ble ordinært medlem i selskapet fra 01.04.2019.

Selskapets øverste organ er Representantskapet. Kommunestyrene i de sju eierkommunene velger hvert ett medlem med varamedlem til Representantskapet. Valgene følger kommunevalgperioden.

Selskapet skal ha et styre på åtte medlemmer med varamedlemmer som velges av representantskapet etter forslag fra eierkommunene (sju styremedlemmer – ett medlem fra hver kommune) og de ansatte (ett styremedlem). Styrets medlemmer og varamedlemmer oppnevnes for fire år om gangen. Styret velger selv leder og nestleder.

Økonomiseksjonen i Gjøvik kommune er selskapets regnskapsfører og foretar innkreving av utestående fordringer, lønnsutbetalinger, samt skattetrekk, trekk av feriepenger, pensjonspremie m.v., samt alle utbetalinger etter anvisning fra selskapets daglige leder. Selskapets revisor er Innlandet Revisjon IKS.

Netto driftsutgifter fordeles mellom kommunene Gjøvik, Vestre Toten, Østre Toten, Søndre Land, Nordre Land, Gran og Lunner etter folketall. Overføringer fra kommunene var til sammen kr. 5 141 000,-. Etter henstilling i e-post fra kommunedirektørene/ rådmennene i Gjøvikregionen ble overføringene fra kommunene redusert med 3 %.

2.2 Fordeling mellom kommunene

Ifølge selskapsavtalen skal nettoutgiftene fordeles mellom eierkommunene etter en fordelingsnøkkel iht. selskapsavtalen.

Tabell 1. Fordeling mellom kommunene.

Kommune	Gjøvik	Ø. Toten	V. Toten	N. Land	S. Land	Gran	Lunner	Sum
Eierandel i %	32,6 %	15,8 %	14,2 %	7,2 %	6 %	14,6 %	9,6 %	100 %
2021	1 675 966	812 278	730 022	370 152	308 460	750 586	493 536	5 141 000

Driftsbudsjettet for 2021 hadde en bruttoramme på NOK 5 850 000,- og en netto ramme på kr. 5 321 000,-.

I 2021 ble det budsjettert med å benytte kr. 500 000,- av selskapets disposisjonsfond. Dette ble ikke benyttet og mindreforbruk i 2021 på kr. 436 360,- er overført til selskapets disposisjonsfond pr. 31.12.2021. Disposisjonsfondet er ved utgangen av 2021 på kr. 2 875 026,-

Det ble opprettes en egen prosjektstilling i 100 % ved Miljørettet helsevern IKS for forsterket tilsyn etter covid-19 forskriften i Gjøvikregionen i 6 mnd. Prosjektstillingen ble finansiert av kommunenes tilskudd til forsterket tilsyn innenfor en ramme på kr. 500 000,- for Gjøvikregionen. Gran og Lunner kommune sluttet seg til ordningen og dekket kostnadene for sin andel av stillingen. Midlene til sammen dekket lønnsutgifter og andre utgifter for perioden 25.01.21 t.o.m. 31.10.21.

Tabell 2. Kostnadsoversikt prosjektstilling.

Kostnad inkl. Gran og Lunner	Gjøvik	Østre Toten	Vestre Toten	Nordre Land	Søndre Land	Gran	Lunner	Sum
Andel	32,6 %	15,8 %	14,2 %	7,2 %	6,0 %	14,6 %	9,6 %	100 %
Kostnad	214 600	105 100	94 300	46 600	39 400	94 700	47 700	
					500 000		142 400	642 400

2.3 Ansatte

Etaten har fem stillingshjemler som utgjør fem årsverk, fordelt på fem fast ansatte. Da Lunner ble med i selskapet i 2019, ble det bestemt at det skulle være faste kontaktpersoner for kommunene, samtidig som oppgaver og prosjekter skal løses i fellesskap.

Tabell 3. Oversikt over ansatte i 2021.

Navn	Stillingsbetegnelse	Stillingsbrøk	Kommune
Randi Haugen	Daglig leder	100 %	(vikar Gjøvik)
Grethe Hegstad	Rådgiver	100 %	Gran og Lunner
Siren Gaden Rossemyr	Rådgiver	100 % (permisjon fra 23.04.22)	Gjøvik
Ingunn Sandvik	Rådgiver	100 %	Vestre Toten og Søndre Land
Miriam Tessem Strøm	Rådgiver	100 %	Nordre Land og Østre Toten
Vikarer/ekstra			
Jon Brevik	Seniorkonsulent	Ca. 2 dager i uka	
Knut Hagen	Rådgiver	100 % fra 25.01.21	Utvidet tilsyn covid-19

2.4 Faglig samarbeid

Det faglige ansvaret ligger hos kommuneoverlegen i den enkelte deltakerkommunen. De har alle delegert myndighet fra kommunestyrene i tillegg til den myndighet som er gitt direkte gjennom lovverket. Den samfunnsmedisinske kompetansen i selskapet ivaretas av kommuneoverlegene fra eierkommunene etter andel i selskapet.

Det er regelmessige møter mellom kommuneoverlegene og rådgiverne ved Miljørettet helsevern IKS (Fagrådet for miljørettet helsevern). Her planlegges, koordineres og samordnes arbeidet til rådgiverne i det interkommunale selskapet. Felles oppgaver for kommuneoverlegene/selskapet drøftes, samt drøfting av enkeltsaker, felles uttalelser til aktuelle saker, regelverksendringer m.m. Under koronapandemien har det vært gjennomført oftere (hver 14. dag) og kortere møter på Teams, og det ble gjennomført et lengre, fysisk møte høsten 2021. Det arrangeres også undervisning med innføring i samfunnsmedisin og miljørettet helsevern for LIS1 leger.

Miljørettet helsevern IKS har egne hjemmesider (www.mrhv.no) med utfyllende informasjon om arbeidsområdene, og hvor nyheter blir lagt ut. Miljørettet helsevern IKS kan også følges på Facebook.

3.0 Arbeidsoppgaver/regelverk

3.1 Arbeidsoppgaver

Våre viktigste arbeidsoppgaver er å føre tilsyn med virksomheter og forhold som omfattes av folkehelseloven og smittevernloven med tilhørende forskrifter, ha oversikt over miljøforhold som har betydning for helsen, ha oversikt over helsetilstanden i kommunen, samt å ivareta helseaspektet i samfunnsplanleggingen.

Miljørettet helsevern IKS gir råd og veiledning, utfører tilsyn (inspeksjoner og revisjoner), prøveuttak og målinger, mottar meldinger og søknader om godkjenning fra virksomheter hvor det er krav om dette og saksbehandler disse. Vi gir også uttalelser til plansaker på ulike nivå (utslippstillatelser, reguleringsplaner, byggesaker osv.), og behandler klagesaker fra publikum.

Hovedoppgaver er oppfølging av barns og elevers arbeidsmiljø i skoler og barnehager, forhold ved asylmottak og campingplasser, støy og luftforurensning, grunn- og vannforurensning, badevann, drikkevann, legionella, radon og annen stråling, inneklimate, tobakksskadeloven, skadedyr, hygieniske forhold på offentlig tilgjengelige steder, avfallsbehandling, husdyrhold m.m., tilsyn med salongvirksomheter (frisørsalonger, tatovering, hud- og fotpleie, solarier o.l.), generelt smittevern, sosiale miljøfaktorer, ulykkesforebygging og helse i planlegging, herunder innsamling av statistikkgrunnlaget til folkehelseoversikter.

Miljørettet helsevern IKS deltar i ulike fora i kommunene og samarbeider med etater og virksomhetsområder for å ivareta helsehensynet i ulike saker. Det blir foretatt felles tilsyn når dette er hensiktsmessig.

De løpende oppgavene genereres ved at det tas initiativ til tilsynsbesøk basert på risikovurdering og interne tilsynsplaner jf. *Veileder for kommunens tilsyn med miljørettet helsevern* (IS-2288), etter meldinger/søknader fra nye virksomheter eller virksomheter som

har ønske om å endre/utvide drift, samt nasjonale fokusområder/ tilsynskampanjer. Det gjøres fortløpende risikovurderinger og prioriteringer av tilsynsoppgaver, og barnehager og skoler vil ha et stort fokus også framover.

Selskapet mottar også henvendelser og klager på støy, lukt og andre miljømessige forhold som kan påvirke helsa. Henvendelsene varierer fra klagesaker som krever omfattende saksbehandling, til spørsmål som besvares med råd og veiledning pr. telefon eller e-post.

3.2 Lover og forskrifter

Arbeidsoppgavene utføres iht. følgende lovverk:

- Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven) 24. juni 2011 nr. 29
- Lov om vern mot smittsomme sykdommer (smittevernloven) 5. august 1994 nr. 55
- Lov om strålevern og bruk av stråling (strålevernloven) 12. mai 2000 nr. 36
- Lov om vern mot tobakksskader (tobakksskadeloven) 9. mars 1973 nr. 14
- Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) 10. februar 1967, nr. 00
- Lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (offentleglova) 19. mai 2006 nr. 16

og følgende forskrifter:

- Forskrift om miljørettet helsevern 25. april 2003 nr. 486
- Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. 1. desember 1995 nr. 928
- Forskrift om vannforsyning og drikkevann 22. desember 2016 nr. 1868
- Forskrift om skadedyrbekjempelse 21. desember 2000 nr. 1406
- Forskrift om hygienekrav for frisør-, hudpleie-, tatoverings- og hulltakingsvirksomhet m.v. 6. mai 1998 nr. 581
- Forskrift for badeanlegg, bassengbad, badstu m.v. 13. juni 1996 nr. 592. Endringer ift. Legionella – ikrafttredelse fra 01.01.08
- Forskrift om strålevern og bruk av stråling 16. desember 2016 nr. 1659 (ikrafttredelse 01.01.17, 01.01.18 og 01.01.2020)
- Forskrift om fastsettelse av tvangsmulkt i medhold av lov om folkehelsearbeid 10. oktober 1988 nr. 836
- Forskrift om gjødselvarer m.v. av organisk opphav 4. juli 2003 nr. 951
- Forskrift om oversikt med folkehelsen 28. juni 2012 nr. 692
- Forskrift om smitteverntiltak mv. ved koronautbruddet (covid-19-forskriften) 27. mars 2020 nr. 470

3.3 Underlagsdokumenter

Mye brukte veiledere (listen er ikke uttømmende):

- Veileder for kommunens tilsyn med miljørettet helsevern (IS-2288)
- Miljø og helse i skolen. Veileder til forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. (IS-2073)
- Miljø og helse i barnehagen. Veileder til forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. (IS-2072)
- Veileder uteområder i skoler og barnehager – hvordan sikre kvalitet i utformingen? (NMBU, 2019)
- Veileder i miljørettet helsevern (IS-1104)

- Vannrapport 123 Forebygging av legionellasmitte – en veiledning (4. utgave) (ISBN 1503-2167)
- Veileder til Miljøverndepartementets retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442)
- Veileder for støyvurdering ved etablering av nærmiljøanlegg (IS-1693)
- Musikkanlegg og helse – veileder til arrangører og kommuner (IS-0327)
- Strålevern info 1:12, Radonmåling i skoler og barnehager
- Strålevern info 2:11, Radon i utleieleiligheter
- Lokale retningslinjer for natur- og friluftsbarnehager i Gjøvikregionen (2009)
- God oversikt – en forutsetning for god folkehelse (en veileder til arbeidet med oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer (IS-2110)
- Drikkevann i spredt bebyggelse og på hytta (Folkehelseinstituttet) ISBN 978-82-8082-645-9
- Skadedyrveilederen (Folkehelseinstituttet)
- Smittevern i barnehage og skole (Folkehelseinstituttet)
- Veileder til Drikkevannsforskriften (Mattilsynet, november 2021)
- Anbefalinger for praktisk inneklimatearbeid i barnehager og skoler (IS-2480)
- Den lille IK-hjelperen – Barnehager (MRHV 03.02.21)
- Faktaark om støy i barnehager og skoler (MRHV IKS 02/2016)
- Veileder til forskrift om strålevern og bruk av stråling. Veileder 3. (ISSN 1503-6804) (Revidert mai 2018)
- Veiledere og nettsider (Helsenorge, Folkehelseinstituttet, Helsedirektoratet m.m.) knyttet til covid-19

3.4 Målinger og prøveuttak

Miljørettet helsevern IKS har en del teknisk måleutstyr og har mulighet til å foreta følgende målinger ifm. tilsyn/henvendelser:

- inneklimateparametere som CO₂, temperatur og relativ luftfuktighet
- muggsopp i luft
- belysning
- elektromagnetiske felt
- pH og klorinnhold i bassengvann
- orienterende radonmålinger over en kortere periode
- orienterende støymålinger/ etterklangsmålinger

For øvrig benyttes Mjøslab IKS ifm. med analyse av aktuelle prøver.

4.0 Oversikt/gjennomgang av utførte arbeidsoppgaver

4.1 Koronapandemien

Det har i 2021 vært en egen prosjektstilling for oppfølging og forsterket tilsyn med covid-19 fra 25.01- 31.10.2021 og fra 30.11 og ut året. Stillingen ble vedtatt først for Gjøvikregionen etter initiativ fra kommuneledelsen her. Lunner og Gran sluttet seg til ordningen.

Tilsynsaktiviteten ble planlagt i samråd med kommuneoverlegene ut ifra smittesituasjonen i regionen og gjeldende retningslinjer. Det har vært hovedfokus på oppfølging av innreisereglene knyttet til koronapandemien, og om de som har kommet fra utlandet har etterkommet krav om gjeldende regler om innreisekarantene og testing for korona.

Kontaktinformasjon er hentet ut fra innreiseregisteret og de som har kommet inn i landet har blitt kontaktet pr. telefon. Det har underveis vært dialog med Statsforvalteren i Innlandet, beredskapsansvarlig for karantenehotell i Viken, immigrasjonsmyndigheter OSL Gardermoen, Call center Entry Norway, politi og toll og bydelsoverlege i Oslo vedrørende drift av karantenehotell.

Oppfølging av karantenehotell og karanteneboliger for arbeidere fra utlandet har vært gjennomført i samarbeid med Arbeidstilsynet. Fra 21.02.21 måtte man søke Arbeidstilsynet om å få godkjent andre innkvarteringsmuligheter enn karantenehotell som karantenested. Her var det behov for veiledning til arbeidsgivere.

Det ble gjennomført smitteverntilsyn med campingplasser, serveringssteder, butikker, frisører og andre aktuelle virksomheter i alle kommunene

Det har vært jevnlig samarbeidsmøter med Arbeidstilsynet og informasjonsutveksling med Mattilsynet. Mattilsynet har ikke fulgt opp covid-19-regelverket, men generelt regelverk for smittevern knyttet til matservering.

Gjøvik kommune og koronatelefonen her har videresendt henvendelser vedr. covid-19 og det har vært samarbeid med kommunen ift. råd, veiledning og oppfølging av serveringssteder, arrangementer m.m. og utdeling av informasjon på ulike språk om smitteverntiltak og vaksineringsmuligheter til virksomheter. Miljørettet helsevern IKS har også fått henvendelser som angår arrangementer og virksomheter på tvers av kommunene.

Ellers har det vært spørsmål om regelverk og retningslinjer fra privatpersoner, samt bekymringsmeldinger om smittevern. Etter pressekonferanser og endring i retningslinjene har pågangen vært spesielt stor. Prioritering av oppgaver er gjort sammen med kommuneoverlegene, og tolkning og beslutninger ift. regelverket er gjort i fagrådet.

Regelverket har til tider vært komplisert med forskjell på påbud og anbefalinger. Mange virksomheter og ansvarlige trengte støtte og bekreftelse på at de hadde forstått rett og tatt rett beslutning for å ivareta hensikten (smittevern). («ikke alltid lurt, selv om det er lov»).

Kommuneoverlegene og miljørettet helsevern har mottatt 'søknader om dispensasjon' fra regelverket, og dette medførte et behov for en avklaring av ansvar for regelverket. Kommuneoverlegen godkjenner ikke/gir ikke dispensasjon. Det er opp til hver enkelt å sørge for at regelverket etterleves.

Miljørettet helsevern har sendt ut flere pressemeldinger bl.a. vedr. smitteverntilsyn i barnehager og skoler, samt rundskriv vedrørende smittevern (gjelder for alle kommunene i selskapet). Østre Toten kommune vedtok en periode lokal forskrift om smittevern.

Det er gjennomført egenmeldingstilsyn med tema smittevern ved alle treningssentrene sommeren 2022. Egenrapporteringene indikerte at det generelt ble gjennomført et godt smittevernforebyggende arbeid og var god kunnskap om smittevern ved treningssentrene.

4.2 Skoler og barnehager

Selskapet utfører tilsyn og saksbehandling etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. Kommuneoverlegen i den enkelte kommune er delegert vedtaks- og godkjenningmyndighet etter forskriften.

Miljørettet helsevern IKS deltar på møter og gir uttalelse til planer når det er endringer/ utvidelse av eksisterende eller nye barnehager og skoler. Når bygget er ferdig, foretar selskapet en ferdigbefaring og det gis, gitt at forholdene er tilfredsstillende, godkjenning etter forskriften.

Arbeid med å følge opp skoler og barnehager iht. forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. fortsetter kontinuerlig, og det gis veiledning knyttet til bl.a. risikovurdering, rutiner og internkontroll i virksomhetene.

Lunner kommune ble formelt medlem i Miljørettet helsevern IKS fra den 01.04.2019, og ønsket prioritering av tilsyn med barnehager og skoler. På grunn av pandemien ble noen av planlagte tilsyn utsatt, men tilsyn med barnehager i Lunner ble gjennomført ila våren 2021. Tilsynene tok utgangspunkt i egenmeldingsskjemaet som er utfylt av styrer i barnehagen. Alle tilsynene i barnehagene har vært fysiske med møte og befaring av inne- og uteområdene, tilpasset smittesituasjonen. MRHV har også gjennomført inneklimatesting og belysningsmålinger i barnehagene.

MRHV deltok på skoleledermøte 16.09.2021. Alle fire skolene i Lunner har sendt inn egenmeldingsskjema.

Påbegynt prosjekt med smitteverntilsyn i barnehagene ble avsluttet i 2021 og det ble gjennomført prosjekt vedrørende smittevern i skoler i S. Land, V. Toten, N. Land og Gjøvik. Funn fra prosjektet viste at barnehagene og skolene hadde gode rutiner for å ivareta smittevernet.

Nordre Land har gitt tilbakemelding på tilsyn i 2020 og det er foretatt oppfølging her, samt i enkeltsaker i de andre kommunene, f.eks. ved at det er gjennomført inneklimatesting.

De fleste barnehagene og skolene er godkjente etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v., men noen mangler fortsatt godkjenning etter forskriften. Manglende godkjenning vil innebære at virksomheten får nærmere oppfølging fra tilsynsmyndigheten, og manglende godkjenning kan være stansingsgrunn hvis manglene vedvarer i lang tid eller forverres.

4.3 Andre arbeidsoppgaver

4.3.1 Asylmottak

Asylmottak er ifølge forskrift om miljørettet helsevern et område tilsynsmyndigheten skal vie ekstra oppmerksomhet. Miljørettet helsevern gjennomførte tilsyn med alle asylmottak i regionen i perioden 2015-2018, samt noen omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere. UDI varslet nedleggelse av mottaket på Østre Toten. Driften består likevel med nytt tilbud. Det ble gjennomført tilsyn ved det sentraliserte mottaket og ti av boligene ved det desentraliserte asylmottaket i Ø. Toten høsten 2021.

4.3.2 Legionella

Det blir gitt generelle råd og informasjon om legionellaforebygging ved henvendelser direkte og ved tilsyn. Alle oppfordres til å gjennomføre en risikovurdering av sine anlegg og iverksette aktuelle tiltak ut fra veileder om forebygging av legionellasmitte fra Folkehelseinstituttet.

4.3.3 Badeanlegg og lignende

Miljørettet helsevern IKS foretar stikkprøver av badevannskvaliteten og oppfølging av internkontrollsystemet ved regionens svømmebasseng. Svømmeanleggene har vært delvis stengt igjennom pandemien, men det er gjennomført oppfølging ved noen i 2021.

De fleste bassengene har tilfredsstillende vannkvalitet, men noen anlegg har sviktende internkontroll med mangelfull dokumentasjon på prøveuttak og avvikshåndtering. Ved avvikende badevannskvalitet skal virksomheten selv ha rutiner og ta ansvar for å stenge bassenget for publikum til forholdene er rettet.

4.3.4 Badevanns- / vassdragsovervåkning

I løpet av sommeren ble det foretatt rutinekontroll av badevannet ved de mest besøkte badeplassene i kommunene. Ved Fastland friluftsbad på Gjøvik kontrolleres vannkvalitet og siktedyp ukentlig gjennom sommeren. Vannkvaliteten var god her hele sommeren, men det var henvendelser og mediaoppmerksomhet rundt svømmekløe.

Det ble tatt 1-3 prøveuttak ved badeplasser ved Mjøsa og andre badeplasser, men hyppigere (hver uke) ved Fastland. Resultatene viste god vannkvalitet bortsett noen enkeltprøver bl.a. i fredevika som hadde mindre god vannkvalitet. Enkeltprøver med mindre god vannkvalitet skyldes trolig fugler og/eller dårlig sirkulasjon i vannet. Toalettforhold og hygieniske forhold ved badeplassen sjekkes også ifm. prøveuttak.

Det var oppblomstring av blågrønnalger i Mjøsa og Randsfjorden sommeren 2021. Det ble i samråd med NIVA tatt ut vannprøver i Mjøsa. Det ble ikke påvist giftproduserende alger. Generelle råd ble gitt til befolkningen via media.

På oppdrag fra NIVA blir det tatt ut vannprøver i Lena-elva ved Skreia Travbane og Hunnselva ved utløpet til Mjøsa ca. hver 14. dag gjennom året. Prøvene analyseres kjemisk (fosfor og nitrogen) og bakteriologisk (termotolerante koliforme bakterier). Det ble også på oppdrag fra NIVA tatt utvidede prøver av miljøgifter og tungmetaller 5 ganger (mai-sept)

4.3.5 Salongvirksomheter (tatovører, frisører, hudpleie, fotpleie, solarier m.m.)

Ifølge forskrift om hygienekrav for frisør-, hudpleie-, tatoverings- og hulltakingsvirksomhet m.v. skal virksomheter som foretar tatovering og hulltaking godkjennes av kommunen.

Lokaler som benyttes til frisør-, hud- og fotpleie (herunder solarier), hvor det ikke er penetrering av huden, har meldeplikt etter denne forskriften. Melding skal sendes miljørettet helsevern før oppstart ved nyetablering og større ominnredninger. Meldingen registreres og vi vurderer om det er behov for oppfølging, men dette er ikke en prioritert oppgave.

Det ble gjennomført tilsyn i noen nyoppstartede salongvirksomheter hvor det er krav til godkjenning av lokalene, og tilsyn med alle tidligere godkjente tatoveringsvirksomheter.

Miljørettet helsevern IKS fører tilsyn med solarievirksomheter etter to forskrifter; én som regulerer selve solsengene, hvilke rør som kan benyttes og merking av lokalet (forskrift om strålevern og bruk av stråling), og én som regulerer selve lokalet mht. ventilasjon, sanitære forhold m.m. (forskrift om hygienekrav for frisør-, hudpleie, tatoverings- og hulltakingsvirksomhet m.v.). Informasjon mht. covid-19 ble sendt ut ifm. gjenåpning og det ble gjennomført tilsyn.

Det er med jevne mellomrom landsomfattende tilsynskampanjer i regi av Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet (DSA). Det var planlagt ny tilsynskampanje i 2021. Denne er utsatt til 2022. Nye solarier og solarier med endringer/avvik følges opp ved behov.

4.3.6 Radon

Miljørettet helsevern mottar radonspørsmål om sannsynlig forekomst og forespørsel om målinger fra virksomheter og privatpersoner. Det ble i slutten av 2011 inngått en felles innkjøpsavtale med Eurofins Radonlab, med gunstig pris på radonmålinger for virksomheter og privatpersoner i Gjøvikregionen. Denne er videreført i 2021 for Gjøvikregionen og Gran.

Det anbefales at tiltak alltid bør utføres når radonnivået i ett eller flere oppholdsrom overstiger 100 Bq/m^3 , og at alle bygninger bør radonmåles regelmessig og alltid etter ombygninger. Det finnes useriøse aktører som tilbyr måling og/eller utbedringer for en relativt høy pris. Ofte er tilbud om vurdering og omfang av utbedringer ikke i samsvar, men overdrevet sammenlignet med målte verdier. Det er viktig at denne informasjonen når ut til publikum.

4.3.7 Drikkevann

Mattilsynet har hovedansvaret for oppfølging og tilsyn med vannverk. Miljørettet helsevern IKS får henvendelser om vannkvalitet og hygieniske forhold knyttet til privat vannforsyning, og gir da informasjon og veiledning til disse og vurderer disse i samarbeid med Mattilsynet, Mjøslab IKS, VAR eller landbruksavdelingen i kommunen.

4.3.8 Inneklima

Miljørettet helsevern mottar gjennom året henvendelser vedr. inneklima i offentlige bygg (arbeidsplasser) og private boliger. Dette er ikke lovpålagte oppgaver, men etaten har gitt råd og veiledning, samt i noen tilfeller foretatt fukt- og muggsoppmåling hvis det er ønske fra helsestasjon, barnevern e.l. De som ønsker muggsoppmåling innendørs henvises til Mjøslab IKS.

4.3.9 Tilsynsprosjekt utleieboliger

I 2019 ble det startet et tverrfaglig pilotprosjekt med tilsyn i utleieboliger i Gjøvik kommune. Bakgrunnen for prosjektet var en økning i antall henvendelser fra leietakere som klager på inneklima, blant annet ventilasjon, fukt, mugg og luftkvalitet. Det var planlagt å videreføre prosjektet i 2020, men dette er utsatt pga. pandemien.

4.3.10 Støy og luftforurensing (luft)

Miljørettet helsevern har også i 2021 mottatt henvendelser om og klager på støy og luftforurensning, herunder vifter, ventilasjonsanlegg og trafikk på industriområde. Mange av støysakene har vært av en spesiell karakter, og ofte er støyens karakter mer avgjørende for sjenansen enn den lydstyrken som kan måles. Støyklager på industri og annen virksomhet behandles ofte i samarbeid med Statsforvalteren og planavdelingen i kommunen.

4.3.11 Slam/gjødsel

Miljørettet helsevern skal gi uttalelse iht. forskrift om miljørettet helsevern, til spredning og lagring av kloakkslam. I 2021 ble det gitt slike uttalelser i Østre Toten.

4.3.12 Skadedyr

Miljørettet helsevern har også mottatt henvendelser om rotter og andre skadedyr og har gitt veiledning i forbindelse med dette.

4.4 Helse i plan

Miljørettet helsevern har gitt flere uttalelser/innspill til reguleringsplaner og byggesaker for å poengtere ulike helsehensyn som bør ivaretas. Informasjon om regelverket innen miljørettet helsevern; støy, lukt- og luftforurensing, sikkerhet, stråling m.m. er vanlig å påpeke i slike uttalelser.

Det er nyttig å bli involvert tidlig i planprosesser, og miljørettet helsevern ønsker å delta mer aktivt på denne arenaen. Miljørettet helsevern ønsker å bli involvert så tidlig som mulig i planprosessen. Vestre Toten kommune og Søndre Land kommune har et eget areal- og helseforum hvor kommuneoverlegen og representant fra Miljørettet helsevern deltar.

4.5 Samarbeid

4.5.1 Samarbeid med Mattilsynet

Det er faste samarbeidsmøter mellom miljørettet helsevern/ kommuneoverlegene og Mattilsynet med drøfting av felles problemstillinger og vedlikehold/revidering av eksisterende samarbeidsavtaler og rutiner. Det blir også foretatt felles tilsyn ved behov

4.5.2 Folkehelseoversiktsgruppe

Det er etablert en koordineringsgruppe som er tverrfaglig sammensatt hvor det utveksles erfaringer og deles ideer om folkehelseoversiktsarbeidet i kommunene. Gruppen har hatt jevnlig møter på Teams hvor Innlandet Fylkeskommune og NTNU har deltatt.

Det skal utarbeides et samlet oversiktsdokument (folkehelseoversikt) hvert fjerde år som skal ligge til grunn for det langsiktige systematiske folkehelsearbeidet i hver enkelt kommune. Rådgiver ved Miljørettet helsevern IKS samler inn og gjør den årlige oppdateringen av statistikkgrunnlaget for folkehelseoversiktene i deltakerkommunene. Valg av fokusområder og videre arbeid med folkehelse foregår i den enkelte kommunen.

4.5.3 Kurs og faglige nettverk

Miljørettet helsevern IKS deltar på nettverksmøter med kollegaer, bl.a. i Mjøsområdet. Møtene gir relevant informasjon fra sentrale instanser om aktuelle saker innen miljørettet helsevern. Det har i 2021 vært gjennomført møter på Teams.

Under pandemien har det vært lite kurs og faglig oppdatering utover enkelte webinar. To ansatte deltok på årskonferanse om miljørettet helsevern i Molde i 27.-29. september.

To ansatte deltok på Radondag i regi av Norsk Radonforening 21.10.2021 hvor vi også holdt innlegg om våre erfaringer med tilsyn med radon i utleieboliger.

Verneombudet deltok på 3 dagers digitalt grunnkurs i arbeidsmiljø i juni.

5.0 Informasjon til eierkommunene

Årsrapporten sendes kommunenes postmottak og deles ut til styret/representantskapet og andre interesserte, samt legges ut på selskapets hjemmeside www.mrhv.no.

Kommuneoverlegen og Miljørettet helsevern IKS pleier også å holde en felles presentasjon for kommunestyrene i hver valgperiode. Presentasjon i Gran og Nordre Land ble gjennomført i 2021.

Miljørettet helsevern IKS har gjennom året vært nevnt i media i saker som angår tilsyn med covid-19, badevannskvalitet m.m.

Gjøvik 10.05.22

Randi Haugen

Daglig leder